

Enhed:
Socialtilsyn og
National Koordination

Referat af rådsmøde i Det Faglige Råd for National Koordination

Sagsnr.:
2024-2571

Dato og tidspunkt: Mandag den 10. juni 2024 kl. 12.30-14.30

Dato:
6. august 2024

Sted og lokale: DGI byen – CPH Conference

Indkaldte deltagere:

Formand

- Bo Smith (forhenværende departementschef)

Organisationsrepræsentanter

- Niels Arendt Nielsen (Social- og Boligstyrelsen)
- Vakant (Danske Regioner)
- Janet Samuel (KL)
- Laura Toftegaard Pedersen (Sundhedsstyrelsen)
- Line Vistisen Liebst (Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet)
- Leif Olsen (VIVE)

Ekspertter på social- og specialundervisningsområdet

- Hanne Warming (Institut for Samfund og Globalisering, Roskilde Universitet)
- Kjeld Høgsbro (Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet)
- Bjørn Frithiof Hamre (Institut for Kommunikation, Københavns Universitet)
- Janne Hedegaard Hansen (Institut for Pædagoguddannelse, Københavns Professionshøjskole)

Rådssekretariatet

- Henrik Frostholt (Social- og Boligstyrelsen)
- Andreas Nylandsted Benediktson (Social- og Boligstyrelsen)
- Bettina Bruun Rasmussen (Social- og Boligstyrelsen)

Øvrige deltagere

- Lea Sarfelt (Social og Bestyrelsen), jf. dagsordenens punkt 4 og 6
- Helle Rotbøll Randløv (Social- og Boligstyrelsen), jf. dagsordenens punkt 5 og 7

Afbud:

Janet Samuel (Katrine Magelund deltog i stedet), Laura Toftegaard Pedersen (Katrine Stokholm deltog i stedet), Line Vistisen Liebst (Mads Justsen deltog i stedet), Hanne Warming og Janne Hedegaard Hansen.

Dagsorden til møde i Det Faglige Råd for National Koordination

Formalia

Ad. 1 Velkommen

Ad. 2 Opfølgning på referatet fra mødet den 5. marts 2024

Orienteringspunkter vedr. den nationale koordinationsstrukturens situation

Ad. 3 Orientering om ny rammeaftale på handicapområdet

Ad. 4 Orientering om status på handleplanen ift. Rigsrevisionens beretning om forvaltningen af handicapområdet

Øvrige orienteringspunkter

Ad. 5 Orientering om udsendelse af anmodning om fornyet behandling af central udmelding for udsatte gravide med skadeligt rusmiddelbrug

Drøftelsepunkter

Ad. 6 Drøftelse af konklusioner samt udkast til Rådets bemærkninger til Social- og Boligstyrelsens behandling af kommunernes afrapporteringer på (a) central udmelding for punktskriftindsatser for børn og unge med alvorlig synsnedsættelse samt (b) central udmelding for tegnsprogsindsatser til børn og unge med et varigt høretab

Ad. 7 Oplæg om kortlægning i regi af nordisk netværk

Evt.

Formalia

Ad. 1 Velkommen

Formand Bo Smith bød velkommen til mødet, herunder til Andreas Nylandsted Benediktson som er tiltrådt som ny leder af Team National Koordination.

Ad. 2 Opfølgning på referatet fra mødet den 5. marts 2024

Referatet fra det seneste møde i Det Faglige Råd blev den 18. april 2024 sendt ud til Rådets medlemmer, der har kunnet kommentere på referatet. Social- og Boligstyrelsen havde ikke modtaget bemærkninger til referatet. Der forekom ligeledes ingen bemærkninger på mødet, hvorfor referatet blev godkendt uden bemærkninger.

Orienteringspunkter vedr. den nationale koordinationsstrukturens situation

Ad. 3 Orientering om ny rammeaftale på handicapområdet

Niels Arendt Nielsen orienterede indledningsvis om, at der den 2. maj 2024 blev indgået en rammeaftale om handicapområdet mellem Regeringen, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre. Niels orienterede endvidere om, at aftalen indeholder 25 elementer, herunder specialeplanlægning, som alle skal forhandles politisk.

Niels orienterede afsluttende om, at ministeriet er i gang med at afklare, hvordan processen kan planlægges i forhold til de elementer, som forventes gennemført på kort sigt, og at Social- og Boligstyrelsen vil orientere Rådet om den videre proces, når det er muligt.

Formand Bo Smith kommenterede hertil, at Rådet længe har vidst, at det var planen at indføre specialeplanlægning, og at dette indebærer, at de nuværende organisatoriske strukturer, som Rådet er en del af, ændres. Formanden bemærkede supplerende, at Rådet skal fortsætte med at løse den opgave, som den eksisterende lovgivning har pålagt Rådet, indtil der træffes beslutning om andet.

Kjeld Høgsbro kommenterede herefter, at den nye aftale syntes at være en ramme, hvor man i højere grad satser på tillid og uddannelsesniveau, og hvor det overlades til de enkelte kommuner at finde de bedste løsninger, hvortil formand Bo Smith bemærkede, at der i hvert fald syntes at være en ambition om at løfte uddannelsesniveaulet.

Henrik Frostholm bemærkede herefter, at Social- og Boligstyrelsen har fokus på at rådgive med en vis pragmatik ift. specialeplanlægning qua det krydspres, som

socialområdet pt. står i, hvor det er svært at rekruttere uddannet arbejdskraft, mens borgernes problemstillinger synes at blive mere komplekse. Henrik bemærkede uddybende, at det fx kan fordrer et fokus på brugen af påviste gavnlige metoder frem for et entydigt fokus på uddannelsesniveau.

Katrine Stokholm perspektiverede herefter til sundhedsområdet, hvor man fokuserer på forsyningssikkerhed og overvågning. Katrine bemærkede uddybende, at man på den baggrund arbejder med fremskrivninger i forhold til, hvor mange borgere der har behov for en given indsats, og at man derefter lægger en plan for, hvordan man kan imødekomme dette behov.

Formand Bo Smith bemærkede hertil, at tænkningen i forhold til specialeplanlægning på socialområdet i høj grad er inspireret af sundhedsområdet, hvortil Henrik Frostholt supplerede med, at udfordringen på socialområdet blandt andet er, at de faglige selskaber, som kendes fra sundhedsområdet, ikke eksisterer. Henrik bemærkede uddybende, at det betyder, at det ofte kan afstedkomme en diskussion om, hvem der må indtage en normerende position ift. en konkret problemstilling.

Formand Bo Smith samlede herefter op på drøftelsen og bemærkede, at han forstår det sådan, at Social- og Boligstyrelsen vil vende tilbage til Rådet i forhold til det videre arbejde med specialeplanlægning, når det er muligt, hvilket Niels Arendt Nielsen bekræftede.

Ad. 4 Orientering om status på handleplanen ift. Rigsrevisionens beretning om forvaltningen af handicapområdet

Henrik Frostholt orienterede om, at handleplanens anførte udviklingstiltag, herunder en styrket målgrupplemonitorering, en styrket tilbudsmonitorering og en styrket model for risikovurdering af NATKOs målgrupper, efterhånden alle er afprøvet eller er i gang med at blive det i forbindelse med NATKOs aktuelle tilbudsmonitorering vedr. otte af de målgrupper, som er omfattet af NATKO.

Henrik pointerede, at dette ikke er ensbetydende med, at opgaven fremadrettet er nem at løse, da det fx stadig er svært at afdække tilbudsstrukturen inden for den aktuelle hjemmel, ligesom der udestår en opgave i forhold til det få samlet op på erfaringerne med at afprøve tiltagene og justere til herefter, samt at få dem indlejret i driften. Henrik bemærkede supplerende, at udviklingsarbejdet dog stadig har bidraget til at øge træfsikkerheden i de analyser, som NATKO udarbejder.

Henrik orienterede afsluttende om, at Rigsrevisionen kom med et fortsat notat i begyndelsen af juni, hvor de fulgte op på status, og at der ikke længere er anmærkninger til NATKOs område.

Formand Bo Smith kommenterede hertil, at det er et positivt billede, der tegnes, og at udviklingstiltagene er et skridt i den rigtige retning, også set i forhold til en overgang til

specialeplanlægning, hvor mange af tiltagene vil kunne kvalificere arbejdet eller direkte indgå.

Leif Olsen bemærkede herefter, at det er en løbende læreproces at arbejde med NATKOs opdrag, og at man kan stille spørgsmålet, om den dialogbaserede model har været det rigtige udgangspunkt for at kunne lykkes med opgaven. Leif bemærkede supplerende, at han selv er stor tilhænger af en dialogisk tilgang, men at det fordrer en kritisk stillingtagen til, om der derigennem skabes nok udvikling og fremdrift.

Formand Bo Smith svarede hertil, at den politiske målsætning var at sikre, at tilbuddene er til stede, og at Det faglige Råd har støttet op om den dialogbaserede model. Formanden bemærkede uddybende, at dette dog ikke betyder, at det ikke har været en kompliceret opgave at løfte, men at håbet må være, at NATKO samlet set er lykkedes, hvortil Kjeld Høgsbro bemærkede, at det blandt andet må kunne udledes af det faktum, at færre og færre høringsvar går på kapacitetsproblematikker.

Henrik Frostholt bemærkede herefter, at det er kompliceret på flere forskellige parametre at tage udgangspunkt i en dialogbaseret tilgang, bl.a. fordi der på socialområdet kan være stor forskel på validiteten af den data, som man skal stå på i dialogen. Henrik bemærkede også, at dialogprocessen er stedet, hvor holdninger brydes, og at det til tider kan være svært at opnå konsensus, fordi der er et fragmenteret vidensbillede på socialområdet, og de faglige selskaber, som kendes fra sundhedsområdet, ikke eksisterer på socialområdet (jf. tidligere drøftelse).

Katrine Magelund bemærkede herefter afsluttende, at det er svært at svare på, om NATKO er lykkedes med opgaven, men at det måske i stedet kan give mening at stille spørgsmålet, hvad der egentlig er det mest komplekse. Katrine bemærkede uddybende, at NATKO berører meget af det, som giver udfordringer i kommunerne, men også meget af det, som ikke gør.

Øvrige orienteringspunkter

Ad. 5 Orientering om udsendelse af anmodning om fornyet behandling af central udmelding for udsatte gravide med skadeligt rusmiddelbrug

Andreas Nylandsted Benediktson orienterede om, at Social- og Boligstyrelsen den 14. maj 2024 anmodede kommunalbestyrelserne i alle regioner om at foretage en fornyet behandling af deres tilrettelæggelse og organisering af døgnbehandlingsindsatsen til udsatte gravide med et skadeligt rusmiddelbrug.

Andreas orienterede endvidere om, at der er frist for afrapportering den 31. maj 2025, og at styrelsen gerne indgår i faglig dialog med kommunerne i forbindelse med deres arbejde med at beskrive en løsning på, at der aktuelt ikke findes højt specialiserede døgnbehandlingstilbud til målgruppen, som kan imødekomme målgruppens specifikke indsatsbehov.

Katrine Stokholm kommenterede hertil, at der er blevet lavet en faglig visitationsretningslinje til de nye dobbeltdiagnosetilbud (til mennesker med psykisk lidelse og et behandlingskrævende misbrug), hvortil Andreas bemærkede, at styrelsen har været i tæt dialog med Sundhedsstyrelsen og i fællesskab vurderet, at de nye tilbud alene vil kunne komplementere og supplere indsatsen på de døgnbehandlingstilbud, som Social- og Boligstyrelsen beder kommunerne forholde sig til i anmodningen om den fornyede behandling.

Drøftelsepunkter

Ad. 6 Drøftelse af konklusioner samt udkast til Rådets bemærkninger til Social- og Boligstyrelsens behandling af kommunernes afrapporteringer på (a) central udmelding for punktskriftindsatser for børn og unge med alvorlig synsnedsættelse samt (b) central udmelding for tegnsprogsindsatser til børn og unge med et varigt høretab

Henrik Frostholt orienterede om, at Social- og Boligstyrelsen afslutter sagsbehandlingen af de to centrale udmeldinger, og at styrelsen har konkluderet, at der aktuelt er en fornøden kapacitet til rådighed i tilbudsstrukturen. Henrik bemærkede hertil, at styrelsen dog samtidigt kan konstatere, at der er ved at ske en forskydning i forhold til, hvilke fag-/vidensmiljøer der benyttes, når en kommune får et barn/ungt menneske med alvorlig synsnedsættelse eller et varigt høretab, og at efterspørgslen efter fag-/vidensmiljøerne bliver mindre og mindre. Henrik supplerede med, at dette ikke nødvendigvis er et akut problem, men at styrelsen vil følge udviklingen for at sikre, at der fortsat eksisterer fag-/vidensmiljøer, som kan tilbyde højt specialiserede indsatser og rådgivning.

Rådet drøftede herefter de to konklusioner separat.

Central udmelding for punktskriftindsatser til børn og unge med alvorlig synsnedsættelse

Henrik orienterede om, at der på punktskriftområdet ses en tilbudsstruktur, hvor de regionale kommunikationscentre fylder meget, og at disse er heterogene og derved kan noget forskelligt. Henrik orienterede endvidere om, at det er styrelsens konklusion, at der er den kapacitet til stede, som er nødvendig, men at det er vigtigt, at der sker en koordinering, når der er tale om regionale og nationale leverandører.

Kjeld Høgsbro spurgte herefter ind til, om styrelsen har en holdning til, om alle børn med alvorlig synsnedsættelse skal have mulighed for at lære punktskrift, og om det ikke er nødvendigt at forholde sig til, at der er forskel på den jyske og sjællandske tilbudsstruktur.

Henrik Frostholt svarede, at det er styrelsens holdning, at alle børn med alvorlig synsnedsættelse skal have mulighed for at lære punktskrift, men bemærkede også, at

den kompetence kan læres forskellige steder. Henrik svarede endvidere, at der gerne må være forskel på tilbudsstrukturen mellem landsdele, og at styrelsen har forholdt sig til grundkapaciteten nationalt set. Henrik bemærkede uddybende, at der ser ud til at være et lokalt beredskab, som kan suppleres af nogle højt specialiserede fag-/vidensmiljøer, og at kommunerne tilkendegiver, de anvender disse ved behov.

Bjørn Frithiof Hamre bemærkede herefter, at der i styrelsens rapport tegnes et billede af en netværksstruktur med forskellige sporadiske forbindelser, snarere end der træder et billede frem af nationalt samlende vidensmiljøer, som kan hentes ind i kommunernes indsatser ved behov. Bjørn bemærkede endvidere, at der må være måder at forvalte netværksstrukturen på, som er bedre end andre, men at det måske ligger uden for denne rapport at forholde sig til det?

Lea Sarfelt svarede hertil, at mange af de netværk, som findes, udgår fra Synscenter Refsnæs, og at der regionalt set er lavet samarbejder på tværs, hvorved der foregår koordinering. Lea bemærkede uddybende, at man har organiseret sig lidt forskelligt fra region til region, men at man ikke nødvendigvis behøves organisere sig ens for at finde de gode løsninger.

Formand Bo Smith bemærkede hertil, at det at der ses forskellige løsninger i forskellige dele af landet må være forventeligt og uproblematisk, så længe Social- og Boligstyrelsen vurderer, at grundkapaciteten er til stede. Formanden bemærkede uddybende, at det virker til, at særligt de sjællandske kommuner trækker på Synscenter Refsnæs, hvilket bekræfter, at viden er til stede og anvendes.

Kjeld Høgsbro bemærkede hertil, at det netop frembringer problemstillingen i forhold til forskellen i tilbudsstrukturen mellem Øst- og Vestdanmark, at nærheden til Refsnæs synes at give et andet fokus på at få tilbudt punktskrift rettidigt, så analfabetisme undgås. Kjeld spurgte herefter ind til, om det ikke kræver en stillingtagen til, om der burde være et tilsvarende tilbud i Vestdanmark, hvortil Henrik Frostholt svarede, at det er balancen, der skal findes mellem, at Synscenter Refsnæs gerne ser, at børnene/de unge visiteres tidligere, mens kommunerne oplyser, at de anvender tilbuddet ved behov. Henrik bemærkede uddybende, at NATKO ikke har hjemmel til at påtale den kommunale visitationspraksis, og at det derudover desværre er svært at have en holdning til, hvor tidligt et barn/ung skal visiteres, da der ikke findes en national standard for, hvornår det skal ske.

Katrine Magelund bemærkede herefter, at nærhedsprincippet er en udfordring i forhold til alle de landsdækkende tilbud, men at der løbende følges op på kapaciteten i en årlig rapport, som rammeaftalesekretariatene udarbejder. Katrine bemærkede uddybende, at der dermed er et nationalt og tværkommunalt fokus på at sikre den rette kapacitet på de lands- og landsdelsdækkende tilbud.

Formand Bo Smith spurgte herefter ind til, om Rådet kan bakke om Det Faglige Råds bemærkninger til Social- og Boligstyrelsens behandling af afrapporteringerne, som er skitseret i rapporten, hvortil Kjeld Høgsbro bemærkede, at han er i tvivl, om det billede, der tegnes af den jyske tilbudsstruktur er tilfredsstillende. Kjeld bemærkede uddybende, at de fx har afrapporteret, at de anvender de regionale kommunikationscentre, men samtidigt selv skriver, at disse ikke har den nødvendige ekspertise. Kjeld bemærkede på den baggrund, at en ide kunne være at spørge kommunerne, om de ser et behov for et Vestdansk tilbud, hvortil Henrik Frostholt svarede, at det gør de sandsynligvis ikke, da de har afrapporteret, at de trækker på Synscenter Refsnæs ved behov.

Formand Bo Smith bemærkede herefter afsluttende, at en løsning kunne være, at der i rapporten skrives, at Det Faglige Råd ikke har bemærkninger til vurderingen, eller at Rådet tager vurderingen til efterretning frem for, at Rådet er enige i vurderingen. Formanden bemærkede dog også, at der i den nuværende formulering tages en række forbehold, herunder, at Social- og Boligstyrelsen vil følge op på udviklingen, og at Rådet derfor bør kunne bakke op om den nuværende formulering, hvilket Rådet erklærede sig enig i.

Central udmelding for tegnsprogsindsatser til børn og unge med et varigt høretab

Henrik Frostholt orienterede om, at der på dette område ses et lidt mindre nationalt felt af leverandører end på punktskriftområdet, men at der samtidigt ses få børn/unge, som ikke profiterer af CI (cochlear implant). Henrik orienterede om, at styrelsen på den baggrund har konkluderet, at der er den kapacitet til stede, som er nødvendig for at kunne imødekomme behovet for tegnsprogsindsatser, men at styrelsens vil følge udviklingen, da de faglige miljøer er under pres, fordi de bliver anvendt i mindre og mindre grad.

Kjeld Høgsbro kommenterede herefter, at der synes at være ændret i afgrænsningen af målgruppen, da den nu er afgrænset til de børn/unge, som ikke profiterer af CI, og at dette kan legitimere, at børn først kan få tilbudt en tegnsprogsindsats, når de har fået et implantat, som har fejlet.

Lea Sarfelt bemærkede hertil, at målgruppen i den centrale udmelding hele tiden har været afgrænset på denne måde, og at der i Danmark er uenighed på høreområdet i forhold til, om det er fordelagtigt at tilbyde tegnsprogsindsatser til børn, inden de har fuldt udbytte af CI eller anden høreteknologi. Lea bemærkede supplerende, at man i Danmark har valgt at fokusere på at tilbyde AVT-forløb (Audit Verbal Terapi-forløb) til alle børn med høretab, uden brug af supplerende tegn eller tegnsprog.

Henrik bemærkede supplerende hertil, at der er en bevægelse i gang, hvor tegnsprogsindsatser bliver mindre og mindre efterspurgt grundet den teknologiske udvikling, mens der samtidigt ses børn, som ikke profiterer af denne udvikling. Henrik

bemærkede, at styrelsen derfor vil følge udviklingen, da det er styrelsens holdning, at ingen børn må vokse op uden et sprog, hvorfor styrelsen ift. kommunernes afrapporteringer også har forholdt sig til caseeksemplet med et barn i Århus, som på nuværende tidspunkt ingen indsats får.

Formand Bo Smith spurgte herefter ind til, om det kunne være en mulighed at fremskrive, hvorfor styrelsen har valgt dette fokus i den centrale udmelding, og at der blandt fagpersoner er uenighed i forhold til, hvornår et barn/ung skal tilbydes en tegnsprogsindsats, hvortil Kjeld Høgsbro svarede, at det ville være en fin løsning, da det på nuværende tidspunkt fremstår som om, at man ikke er bevidst om denne debat.

Henrik Frostholt bemærkede hertil, at styrelsen er bekendt med debatten, men at styrelsen forholder sig neutralt hertil. Henrik bemærkede herefter afsluttende, at styrelsen vil få debatten fremskrevet, inden rapporten publiceres.

Ad. 7 Oplæg om kortlægning i regi af nordisk netværk

Niels Arendt Nielsen fortalte, at NATKO siden 2023 har været en del af et nyt nordisk netværk, der har sat fokus på de strukturelle udfordringer i de nordiske velfærdsmodeller, når der skal gives indsatser på tværs af sektorer til borgere med komplekse behov.

Niels fortalte endvidere, at netværket har et mandat fra EK-S (Embedsmandskomité for Social- og Helsepolitik) under Nordisk ministerråd, og at netværket aktuelt er i gang med en kortlægning, hvor der bliver identificeret systemiske udfordringer som alle deltagerlandene kan genkende.

Helle Rotbøll Randskov fortalte herefter følgende:

Kortlægningen har været i gang siden sommeren 2023, og medlemmerne af netværket gennemfører den selv, da det desværre ikke lykkedes at finde midler til at indkøbe VIVE til opgaven. Det har afledt nogle fravalg grundet en begrænsning i ressourcer, men Morten Hulvej Rod, der er institutleder for Folkesundhedsvidenskab på SDU, har fx hjulpet med at finde en metode som grundlag for kortlægningen, og netværket har ansat en procesleder til at stå for processen. Vedkommende er ansat i NAV (Norges Arbejds- og velfærdsforvaltning) i Oslo.

Deltagerne i netværket er blevet enige om at se på en case ud fra systemniveauer – hvad står i vejen i systemerne for at kunne lykkedes med en helhedsorienteret indsats? Hvert land har derfor fået til opgave at beskrive en klassisk case fra hver af deres felter. Casebeskrivelserne har til formål at danne grundlag for en udpegning af såkaldte smertepunkter, som netværket kan fokusere på og undersøge nærmere.

Netværket forventer ikke at finde noget radikalt nyt, men det er interessant, at de samme udfordringer synes at opstå på tværs af landene til trods for, at man er organiseret forskelligt.

Projektet er aktuelt på vej ind i fase tre ud af fire, og det forventes, at resultatet af kortlægningen kan blive præsenteret på et seminar i 2025. Der er fokus på, at afrapporteringen bliver let tingængelig og anvendelsesorienteret.

Kjeld Høgsbro spurgte herefter ind til, om der fokuseres på en brugerrejse, eller om der er tale om en arketyrisk case, hvortil Helle svarede, at der er tale om en arketyrisk case, men at brugerorganisationerne inddrages i den næste fase af dataindsamlingen.

Formand Bo Smith bemærkede herefter afsluttende, at Rådet ser frem til at se den endelige afrapportering.

Evt.

Intet at bemærke.